

УХВАЛА

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про роз'єднання конституційного провадження у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Закону України „Про судоустрій і статус суддів“, Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України

м. К и ї в
24 лютого 2011 року
№ 12-уп/2011

Справа № 1-8/2011

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича – головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича – доповідача,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Винокурова Сергія Маркіяновича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Маркуш Марії Андріївни,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Закону України

„Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 41–42, № 43, № 44–45, ст. 529), Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України.

Заслухавши суддю-доповідача Бринцева В.Д. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Перша колегія суддів Конституційного Суду України Ухвалою від 18 листопада 2010 року відкрила конституційне провадження у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень законів України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI, „Про Вищу раду юстиції“ від 15 січня 1998 року № 22/98–ВР, Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України.

Конституційний Суд України Ухвалою від 7 грудня 2010 року зазначене конституційне провадження роз'єднав на три окремих, одним з яких є конституційне провадження у справі № 1-8/2011. У цій справі необхідно розглянути питання щодо конституційності положень: частини першої статті 6, статті 17, частини другої статті 19, частини другої статті 31, частини першої статті 34, статті 38, частини другої статті 39, статті 45, частини першої статті 47, статті 51, частини четвертої статті 53, частини першої статті 65, пунктів 5, 6, 7 частини першої статті 66, статті 69, частини першої статті 70, пункту 1 частини першої статті 82, пункту 6 частини першої статті 91, частини першої статті 125, частини другої статті 127, абзаців другого, четвертого, десятого пункту 1, пункту 2 розділу XII „Прикінцеві положення“, пункту 1, абзаців другого, п'ятого пункту 2, абзацу другого пункту 3, абзацу четвертого пункту 4, абзацу шостого пункту 6, абзацу другого підпункту 1 пункту 14 розділу XIII „Перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ (далі – Закон № 2453); частини першої статті 240¹, статей 242, 243, (у редакції Закону № 2453) Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України); статей 111¹⁴ – 111²¹, частини першої

статті 111²², статей 111²⁴, 111²⁵ (у редакції Закону № 2453) Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України); частини першої статті 323, статей 353 – 360, частини першої статті 360¹, статей 360³, 360⁴ (у редакції Закону № 2453) Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України); пунктів 1, 5 статті 32, частини четвертої статті 38, пункту 3 частини другої статті 156, частини четвертої статті 165³, частини першої статті 385, статей 400¹¹ – 400¹⁸, частини першої статті 400¹⁹, статей 400²¹, 400²² (у редакції Закону № 2453) Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України).

Мотивуючи неконституційність положень Закону № 2453 та вказаних процесуальних кодексів, народні депутати України стверджують таке:

– частиною першою статті 17, частиною другою статті 19 Закону № 2453 визначено принцип інстанційності як один з принципів побудови судової системи, який не є конституційним принципом будівництва системи судів загальної юрисдикції, що суперечить вимогам частини другої статті 8, статті 125 Основного Закону України;

– порушують частину третю статті 125, частину другу статті 8 Конституції України положення частини другої статті 31, абзаців другого, десятого пункту 1, пункту 2 розділу XII „Прикінцеві положення“, пункту 1, абзаців другого, п'ятого пункту 2, абзацу другого пункту 3, абзацу четвертого пункту 4, абзацу шостого пункту 6, абзацу другого підпункту 1 пункту 14 розділу XIII „Перехідні положення“ Закону № 2453, пунктів 1, 5 статті 32, частини четвертої статті 38, пункту 3 частини другої статті 156, частини четвертої статті 165³, частини першої статті 385, частини першої статті 400¹⁶, статей 400¹⁷, 400¹⁸, частини першої статті 400¹⁹ (у редакції Закону № 2453) КПК України, частини першої статті 323, частини першої статті 358, статей 359, 360 (у редакції Закону № 2453) ЦПК України щодо утворення та функціонування Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, оскільки новостворений суд за своєю природою є неспеціалізованим, а тим самим Касаційним судом України, заснування якого Конституційний Суд України визнав неконституційним;

– положення частини другої статті 38, частини другої статті 45, абзацу десятого пункту 1 розділу XII „Прикінцеві положення“, пункту 1, абзаців другого, п'ятого пункту 2, абзацу шостого пункту 6, абзацу другого підпункту 1 пункту 14 розділу XIII

„Перехідні положення“ Закону № 2453, частини першої статті 385, статей 400¹¹–400¹⁸, частини першої статті 400¹⁹, 400²¹, 400²² КПК України, статей 111¹⁴–111²¹, частини першої статті 111²², статей 111²⁴, 111²⁵ ГПК України, частини першої статті 323, статей 353 – 360, частини першої статті 360¹, статей 360³, 360⁴ ЦПК України, статей 235–240, частини першої статті 240¹, статей 242, 243 КАС України (у редакції Закону № 2453), згідно з якими Верховний Суд України позбавляється права здійснювати правосуддя, реалізовувати конституційну функцію перегляду рішень судів нижчого рівня і лише формально має конституційний статус найвищого судового органу, порушують вимоги частини другої статті 125, частини другої статті 6, частини другої статті 8, частини другої статті 19 Конституції України;

– положеннями статей 17, 38, 45 Закону № 2453 Верховний Суд України фактично позбавлено повноважень проводити узагальнення судової практики і давати роз'яснення з питань застосування законодавства судам загальної юрисдикції (цими правами наділяються вищі спеціалізовані суди), що суперечить вимогам частини другої статті 125, частини другої статті 6, частини другої статті 8, частини другої статті 19 Основного Закону України;

– усупереч приписам частин першої, другої статті 6, частин першої, другої статті 125 Конституції України положеннями частини першої статті 34, частини першої статті 41 Закону № 2453 Голову Верховного Суду України позбавлено представницьких повноважень усієї системи судів загальної юрисдикції, можливості брати участь у процедурах створення і ліквідації судів та у формуванні суддівського корпусу всіх ланок судової системи, що поділяє систему судів загальної юрисдикції на окремі владні судові установи (підсистеми судів) та порушує єдність судової системи;

– положення частини першої статті 6, частини першої статті 47 Закону № 2453, на думку народних депутатів України, допускаючи можливість вчинення законного впливу на суддів, не узгоджуються з конституційним положенням щодо неможливості будь-якого впливу на суддів, з рішенням Конституційного Суду України та міжнародними актами;

– усупереч конституційним вимогам до професійних суддів щодо несумісності частиною другою статті 39 Закону № 2453 передбачено можливість судді Конституційного Суду України одночасно займати посаду судді Верховного Суду України;

– статтею 51 Закону № 2453 не визначено конституційно встановлених фахових вимог до кандидатів на посаду суддів спеціалізованих судів, а частиною першою статті 65, пунктами 5, 6, 7

частини першої статті 66, статтею 69, частиною першою статті 70, пунктом 1 частини першої статті 82, пунктом 6 частини першої статті 91, абзацом четвертим пункту 1 розділу XII „Прикінцеві положення“ Закону № 2453 передбачено невстановлені Конституцією України додаткові вимоги щодо спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, що не відповідає частині другій статті 8, частині третій статті 127 Основного Закону України;

– частиною четвертою статті 53 Закону № 2453 визначено можливість відрядження судді для роботи у Вищій раді юстиції, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, що порушує конституційні вимоги до професійних суддів щодо несумісності;

– положення частини першої статті 65, пунктів 5, 6, 7 частини першої статті 66, статті 69, частини першої статті 70, пункту 1 частини першої статті 82, пункту 6 частини першої статті 91, абзацу четвертого пункту 1 розділу XII „Прикінцеві положення“ Закону № 2453 встановлюють необхідність проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді у Національній школі суддів України, що суперечить нормам частини другої статті 8, частини третьої статті 127 Основного Закону України;

– частиною першою статті 125, частиною другою статті 127 Закону № 2453, якими визначено порядок обрання делегатів на з'їзд суддів України та формування Ради суддів України, обмежено право суддів загальних судів на рівне представництво у роботі вищих органів суддівського самоврядування та конституційне право громадян на рівність у конституційних правах і свободах та їх рівність перед законом, що не узгоджується з частиною другою статті 8, частинами першою, другою статті 24 Конституції України.

2. Попередній аналіз позиції суб'єкта права на конституційне подання свідчить, що в цій справі оскаржуються самостійні, не пов'язані між собою положення Закону № 2453 та вказаних процесуальних кодексів. Крім того, згідно з інформаційною довідкою в провадженні Конституційного Суду України вже перебуває справа № 1-12/2011, в якій також оспорується аналогічні положення Закону № 2453 і зазначених процесуальних кодексів щодо розмежування повноважень Верховного Суду України і вищих спеціалізованих судів.

Виходячи з того, що у § 23 Регламенту Конституційного Суду України передбачено можливість прийняття ухвали про роз'єднання одного конституційного провадження в окремі конституційні провадження, якщо це спрощує розгляд справи, Конституційний Суд України вважає за доцільне роз'єднати конституційне провадження у

справі № 1-8/2011 за конституційним поданням 54 народних депутатів України на два окремих конституційних провадження.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 30, 51, 52 Закону України „Про Конституційний Суд України“, § 23 Регламенту Конституційного Суду України, Конституційний Суд України

у х в а л и в:

роз'єднати конституційне провадження у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453-VI, Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України на два окремих конституційних провадження, а саме:

1) конституційне провадження у справі № 1-8/2011, в якому розглянути підпункти 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6 пункту 7 конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень:

– частини першої статті 6, частини першої статті 47 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453-VI щодо незалежності суду та судді при здійсненні правосуддя від будь-якого незаконного впливу;

– частини другої статті 39 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453-VI, якими встановлено, що суддею Верховного Суду України може бути суддя Конституційного Суду України;

– статті 51 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453-VI, яка стосується питань правового статусу суддів і не містить вимог до суддів спеціалізованих судів;

– частини четвертої статті 53 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453-VI щодо можливості відрядження судді за його заявою для роботи, зокрема у Вищій раді юстиції, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, зі збереженням заробітку за основним місцем роботи;

– частини першої статті 65, пунктів 5, 6, 7 частини першої статті 66, статті 69, частини першої статті 70, пункту 1 частини першої статті 82, пункту 6 частини першої статті 91,

абзацу четвертого пункту 1 розділу XII „Прикінцеві положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI щодо проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді у Національній школі суддів України;

– частини першої статті 125, частини другої статті 127 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI щодо порядку обрання делегатів на з’їзд суддів України та формування Ради суддів України;

2) конституційне провадження, в якому розглянути підпункти 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5 пункту 5 конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень:

– частини першої статті 17, частини другої статті 19 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI щодо визначення принципу інстанційності як принципу побудови системи судів загальної юрисдикції;

– частини другої статті 31, абзаців другого, десятого пункту 1, пункту 2 розділу XII „Прикінцеві положення“, пункту 1, абзаців другого, п’ятого пункту 2, абзацу другого пункту 3, абзацу четвертого пункту 4, абзацу шостого пункту 6, абзацу другого підпункту 1 пункту 14 розділу XIII „Перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI, пунктів 1, 5 статті 32, частини четвертої статті 38, пункту 3 частини другої статті 156, частини четвертої статті 165³, частини першої статті 385, частини першої статті 400¹⁶, статей 400¹⁷, 400¹⁸, частини першої статті 400¹⁹ Кримінально-процесуального кодексу України, частини першої статті 323, частини першої статті 358, статей 359, 360 Цивільного процесуального кодексу України щодо утворення та функціонування Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

– частини другої статті 38, частини другої статті 45, абзацу десятого пункту 1 розділу XII „Прикінцеві положення“, пункту 1, абзаців другого, п’ятого пункту 2, абзацу шостого пункту 6, абзацу другого підпункту 1 пункту 14 розділу XIII „Перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI, частини першої статті 385, статей 400¹¹ – 400¹⁸, частини першої статті 400¹⁹, статей 400²¹, 400²² Кримінально-процесуального кодексу України, статей 111¹⁴ – 111²¹, частини першої статті 111²², статей 111²⁴, 111²⁵ Господарського процесуального кодексу України, частини першої статті 323, статей 353 – 360, частини першої статті 360¹, статей 360³, 360⁴ Цивільного процесуального кодексу України, статей 235 – 240,

частини першої статті 240¹, статей 242, 243 Кодексу адміністративного судочинства України щодо повноважень Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ;

– статей 17, 38, 45 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI щодо статусу і повноважень Верховного Суду України, Пленуму Верховного Суду України;

– частини першої статті 34, частини першої статті 41 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI щодо представницьких та інших повноважень Голови Верховного Суду України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ